

İslam dünyasının son yüzyılına damgasını vuran en önemli tartışma hiç şüphesiz batılılaşmadır. Ve bu tartışma halen günümüzde de tüm hızıyla devam etmektedir. Akliselim olan, toplumsal olaylar üzerine fikir yürütenler, gidişattan memnun olmadıklarını her defasında dile getirmişlerdir. Ve bu gidişatın düzelmesi içinde kendilerine göre fikirler üretmişlerdir.

Bu tartışmalarda genellikle iki karşıt görüş hâkimdir. Tartışmanın birinci konusu Batılılaşma olmalı ama her anlamda olmalıdır. Kayıtsız şartsız batılılaşma, yani tam anlamıyla teslimiyet. Kendimizi Batının şefkatli kollarına bırakmalıyız. Onlar gibi giyinmeli, onlar gibi konuşmalı, onlar gibi yaşamalı, onlar gibi düşünmeliyiz. Yani tam anlamıyla Avrupalı olmalıyız. İşte o zaman kurtuluşa erer ve kötü gidişata dur deriz.

Bunları söyleyenler bizden kişiliğimizi, şahsiyetimizi, onurumuzu elimizden almak isteyenlerdir. Diğer bir görüş ise batılılaşma olmalıdır ama kısıtlı olmalıdır. Batının ilim ve fennini almalıyız. İlim ve fende batılılaşma olmalı o kadar. Daha fazlası toplumsal dokumuzu bozar ve bizi biz yapan değerlerimizi yok eder.

İçinde az biraz vicdanı, insafı olanlar bu onursuzluğu asla kabullenmezler. Bu onursuzlukla ellerinden gelen mücadeleyi verirler. Bu mücadelenin bundan önceki kahramanları olduğu gibi bundan sonra da olacaktır. Bu mücadelenin bundan önceki kahramanlarından bir tanesi de hiç şüphesiz İskilipli Atıf Hoca'dır. Ne yazık ki bu mücadeleyi canıyla ödemek zorunda kalmıştır. İskilipli Atıf Hoca, 1924 yılında yazdığı “**Frenk Mukallitliği**” adlı eseri 1926 yılında çıkan şapka kanuna karşı çıkanlara fikri destek oluşturduğu gerekçesiyle İstiklal Mahkemesi'nde yargılanmış ve idam edilmiştir. Oysa bu kitap ilk çıktığında İstanbul Maarif Müdürlüğüyle Matbuat Umum Müdürlüğüne gönderilmiş ve bu makamlardan resmi neşir müsaadeleri alınmıştır. Üstelik ‘Hoca Efendi, çok nazik ve mühim bir mevzu el atmışsın, emeklerin kutlu olsun, seni takdir ve tebrik ederiz’ diyerek te tebrik edilmiştir.

Bütün gayesi yalnızca İslamiyet'i yüceltmek olan ve bu uğurda mücadele eden Atıf Hoca'nın ünü İslam coğrafyasının dışına çıkmıştır. Japonya Büyük Elçisi Baron Uşida, İstanbul'a ayak basar basmaz, ilk iş olarak resmi ziyaretlerin peşinden, şöhreti Japonya'ya kadar erişen Atıf Hoca'yı ziyaret etmiş ve şöyle söylemiştir: “**-Sizin gibi birkaç hoca daha olsaydı, İslamiyet bütün Doğu'yu, bu arada da Japonya'yı fethederdi.**”

Eserini hangi amaçla yazdığını açıkça ortaya koymasına ve bütün delillerin lehine olmasına rağmen ve üstelik savcının üç yıl hapis cezası istemesine rağmen mahkeme tarafından idam cezasına çarptırılır. Çünkü hüküm zaten verilmiştir. Sahi İskilipli Atıf Hoca kendisini idama götüren bu eserini niye kaleme almıştır. Gelin bunu kendi ağzından mahkeme başkanı meşhur Kel Ali lakaplı Ali ÇETİNKAYA tarafından mahkemede: “Bu hususta en büyük delil “**FRENK MUKALLİTLİĞİ**”

isimli eserinizdir. Bu eseri ne zaman ve hangi gayeye hizmet etmek için yazdınız?” sorusuna

verdiği cevapla dinleyelim.

İskilipli Atıf Hoca bu soruya şu cevabı verir:

“Senelerce evvel bir mücerret gaye uğrunda yazdım. Şahsiyet sahibi olma gayesi. Yoksa şu ya da bu hükümet teşebbüsüne karşı durmak fikriyle değil. Taklitçiliğin her türlü kötüdür. İşte karşınızda Japonya misali. Garbın bütün terakkilerini elde etikten sonra şahsiyete ve milli ananeye bağlı kalma örneği. Japonlar Asyalı bir topluluk adına Avrupa'nın bütün ilmini, fennini, usulünü, sistemini devşirdikten ve benimsedikten sonra kendi öz ruhuna sımsıkı bağlı kalmanın daima ibret dersini verecektir. Benim de o eserde götüğüm gaye **‘Hikmet müminin kaybetmiş malıdır, nerede bulursa alır.’**

mealindeki hadis gereğince, Avrupa'yı iyi ve faydalı taraflarından bünyemizde eriterek, hazmederek benimsemek...

Fakat ruh cevherimizi asla fesada uğratmadan bütün bunları kendi şahsiyet vahidimiz üzerine ekleyerek yapmak ve adi mukallit seviyesine düşmemek... İşte bu gayeyi güden mücerret fikirlerden ibaret olan ve asla müşahhas ve siyasi bir meseleyi hedef tutmayan eserimi, daha evvel kaleme aldığım halde 1340(1924) yılında bastırabildim.”

Bu savunmasından da anlaşılacağı üzere Atıf Hoca bu eserinde Avrupa'nın ilim ve fennini almanın caiz olacağını hatta bu konuda Japonya'yı da örnek göstererek açıklamıştır. Bizdeki batılılaşma ise şuursuz ve temelsiz bir şekilde yapılmaktadır. Aslına bakılırsa bu durum ruhlarda da tahribata sebep olmaktadır. Şuursuz Batılılaşma kendi şahsına münhasır bir medeniyet olan İslamiyet'in özüne zarar vermektedir. Atıf Hoca bu eseri kaleme almasının sebebi olarak taklitçiliği göstermektedir. Kimi taklit? Batıyı. Peki, Atıf Hoca'nın gözünde Batı nasıl bir medeniyettir?

“Esasen batı medeniyeti beşerin saadet ve tekâmülünü tekellüf eden hakiki bir medeniyet değildir. Zira o ancak insanın hayvani ve cismani cihetten saadet tekâmülünü nazarı itibara alıyor.” (İskilipli Atıf Hoca, Frenk Mukallitliği ve Şapka, Sayfa 12)

Bu anlamda düşünecek olursak Batı medeniyeti ile bizim medeniyetimiz arasında dağlar kadar fark vardır. Bunun için Atıf Hoca Batı medeniyetine karşı mesafelidir. Atıf Hoca İslam medeniyetini ise şöyle açıklamıştır. “Hâlbuki İslam dini insanlığın ruhani ve cismani gıda ve tekâmülünü tekellüf eden bütün fazilet ve üstünlükleri emredip bunu ihlal eden rezalet ve kabahatleri yasaklamıştır.” (İskilipli Atıf Hoca, Frenk Mukallitliği ve Şapka, Sayfa 7)

Peki, Atıf Hoca Batıya tamamen karşı mıydı? Kesinlikle hayır. Atıf Hoca İslam nazarında Batı medeniyetinin meşru olan ve olmayan cihetlerini de açıklamıştır. Atıf Hoca Batı medeniyetini maddi ve manevi olmak üzere iki yönden değerlendirir. Bunlardan her biri beşeriyete faydalı ve zararlı olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

“Şu halde Avrupa'nın sefahat lekesi ve milliyet renginden arî ve bütün insanlığın maddi tekabülüne hadim olan ilim, fen ve sanatlarını araç ve gereçlerin hepsini almak ve bu hususlarda onları taklit meşrudur.” (İskilipli Atıf Hoca, Frenk Mukallitliği ve Şapka, Sayfa 14)

Atıf Hoca taklitçilikten kasıt nedir sorusunu eserinde şu şekilde açıklamaktadır: “İyi niyetle ve haklı olduğuna inanarak bir kimseye itikatta, sözde, fiilde, görünüş ve gidişinde delilsiz uymak ve tabi olmak ve ona benzemek demektir. Ve dinen taklit caiz değildir.”

“Zulüm, şekavet, fuhuş, içki, kumar, dans, tiyatro ve sair sefahat ve meyhane, kerhane, kumarhane, dans ve bar mahalleri açılması gibi garp medeniyetinin maddiyat kısmından ahlaki, içtimai ve siyasi bakımdan namus ve din yönünden zararlı olan çirkin ve rezalet işlerin esas ve ayrıntılarını haram kılıp yasaklamıştır. Bine aleyh garp medeniyetinin bu gibi rezilce yönleri gayri meşrudur.” Ona göre bu anlamda düşünüldüğünde batılılaşma ve batıyı kayıtsız şartsız taklit dinen yasaktır.

“Bir Müslüman şiar (simge) ve alamet-i küfür addolunan (sayılan) bir şeyi zaruretsiz giymek ve takınmak suretiyle gayr-i Müslimleri (Müslüman olmayanları) taklit etmesi ve kendini onlara benzetmesi şer'an (dinen) memnûdur (yasaktır.)”

“Sözün kısası çirkin bidatlerden, yasak ve haramlarda ve şeriata muhalif olan medeniyetin usul ve muaşeretlerinden hiçbir kimseyi taklit asla caiz değildir, nerede kaldı ki küfür adetlerinde gayri Müslimleri taklit caiz olsun. Bu asla caiz olmaz.” (İskilipli Atıf Hoca, Frenk Mukallitliği ve Şapka, Sayfa 4) Bu düşüncesine destek olarak ta “ Bir kavme benzemeye çalışanlar o kavimdir.” Hadisi şerifini kanıt olarak göstermektedir. (İskilipli Atıf Hoca, Frenk Mukallitliği ve Şapka, Sayfa 4)

Yaşadığımız sıkıntıların kaynağı da hiç şüphesiz şuursuz bir şekilde yapmaya çalıştığımız Batı taklitçiliğidir. Yani bu anlamda taklitçilik çözüm değil, sorun oluşturmuştur. Olayları daha karmaşık hale getirmiştir. Bunun için bizler diyoruz ki bizi biz yapan kişiliğimizi, şahsiyetimizi, onurumuzu elimizden alan kayıtsız şartsız ve tam teslimiyet halindeki şuursuz Batı taklitçiliğine hayır.